

Veronica Rehn-Kivi r ym.

Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Seniorineuvonta kuuluu tärkeisiin ennalta ehkäiseviin palveluihin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kunnilla (tulevaisuudessa hyvinvointialueilla) ei kuitenkaan ole velvollisuutta tarjota seniorineuvolapalveluita. Jokainen kunta voi itse päättää, tarjotaanko kyseistä palvelua asukkaille. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella pyritään luomaan koko maahan yhdenvertainen terveydenhuolto sekä panostamaan enemmän ennalta ehkäiseviin palveluihin. Siksi lakiin ehdotetaan velvoitetta tarjota seniorineuvolapalveluita.

PERUSTELUT

Väestön ikääntymistä ja ikärakenteen muutosta pidetään usein haasteena suomalaiselle yhteiskunnalle. Eliniän piteneminen on yksi ihmiskunnan suuria saavutuksia, josta on syytä iloita. Vuonna 2023 meillä Suomessa on n. 636 000 yli 75-vuotiasta, mikä vastaa n. 11 %:a väestöstä. Elinikä kasvaa hyvän koulutustason, säänneltyjen työolojen, riittävän vapaa-ajan, terveellisempien elintapojen, hyvän terveydenhuollon ja toimivan sosiaaliturvan ansiosta. Yhä useammilla iäkkäillä ihmisillä on elämää edessään kaksikymmentä tai jopa kolmekymmentä vuotta eläkkeelle jäämisen jälkeen. Suurin osa iäkkäistä ihmisistä haluaa asua omassa kodissaan loppuelämänsä, jos arki sujuu ja tuntuu merkitykselliseltä ja toimintakyky säilyy. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tuemme varhaisessa vaiheessa ja kaikin tavoin iäkkäiden hyvinvointia ja heidän edellytyksiään asua kotona. Se on inhimillistä, ja se säästää yhteiskunnan kustannuksia.

Vaikka iäkäs ihminen ei kärsi mistään perussairaudesta, fyysinen suorituskyky heikkenee ajan myötä. Ikäihmisten yleisiä terveyshaasteita ovat tapaturmat, unettomuus ja erilaiset mielenterveysongelmat. Pohjimmiltaan terve ihminen voi kärsiä tiedostamattomista terveyshuolista, kuten diabeteksesta, korkeasta verenpaineesta tai taustalla olevasta infektiosta, jotka voivat aiheuttaa vakavia terveysriskejä ja näin ollen laajan sairaanhoidon tarpeen, jos niitä ei havaita ajoissa. Näennäisesti virkeä ja aktiivinen iäkäs ihminen voi tosiasiallisesti kärsiä kotonaan yksinäisyydestä, mäsennuksesta ja turvattomuudesta. Näitä vanhusten terveyteen ja arjen selviytymiseen kohdistuvia uhkia voitaisiin helposti ehkäistä ennalta ehkäisevillä terveystarkastuksilla, keskusteluilla asiantuntijoiden kanssa ja riittävän tiedon avulla.

Hallitusohjelman 2019—2023 mukaan oikein kohdistetuilla palveluilla halutaan vahvistaa erikäisten ihmisten kykyä huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Tavoitteena on, että

Lakialoite LA 21/2022 vp

terveiden elinvuosien määrä lisääntyy, toimintakyky paranee sekä se, että palvelut toimivat oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Hallitus haluaa kehittää elämäntapaohjausta, tiedottamista ja palveluneuvontaa sekä toteuttaa kohdennettuja tarkastuksia ikäihmisten hyvinvoinnista ja tuen tarpeesta. Huomioon otetaan erityisesti eläkkeelle jäävät.

Tällä hetkellä kunnilla ei ole velvollisuutta tarjota lakialoitteessa esitettyä palvelua. Usea Suomen kunta on kuitenkin vapaaehtoisesti ottanut käyttöön seniorineuvolapalvelun iäkkäille asukkailleen. Palvelu on käytännössä toteutettu kutsumalla koko ikäluokka terveystarkastuksiin sekä keskusteluihin tukitarpeista ja asumisesta.

Yksi näistä on Raahen seutukunta, joka on yli 15 vuoden ajan tehnyt urauurtavaa vanhustyötä. Aikuisten neuvola on ollut ikääntyvän väestön tukena, ja samalla on pystytty ehkäisemään kalliiden hoitomuotojen tarvetta. Neuvolakäynneillä on käyty läpi asiakkaan fyysinen, henkinen ja sosiaalinen tilanne ja annettu lisäohjeita tarpeen mukaan. Aikuisten neuvola on ollut suosittu, ja siihen on osallistunut noin yhdeksän kymmenestä kutsutusta. Elämäntilanteen hallinnan läpikäynti siirtymävaiheessa työelämästä eläkkeelle on onnistunut. Kokemus on osoittanut, että aikuisten neuvola on kansantalouden kannalta järkevää toimintaa.

Suomessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että vanhustenhoitoa on kehitettävä ja parannettava. Samalla sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksella halutaan tasa-arvoistaa hoitoa koko maassa asukkaiden asuinpaikasta tai sosiaalisesta asemasta riippumatta. Uusilla hyvinvointialueilla on suuria haasteita selviytyä niille määräytyistä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ensiapupalvelujen monipuolisista tehtävistä samalla, kun toiminnan rahoitus on niukkaa. Siksi on tärkeää panostaa ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin, jotka säästävät pitkällä aikavälillä kalliita terveydenhuolto- ja sosiaalikuluja. Saamalla varhaisessa vaiheessa käsitys hyvinvointialueen iäkkään väestön hyvinvoinnista ja heidän tuen tarpeestaan nyt tai myöhemmin voidaan tehdä pitkän tähtäimen suunnitelmia. Yksilöä hyödyttävä oma hoitosuunnitelma ja kattavampi yleissuunnitelma, joka perustuu oikeaan tietoon vanhustenhuollon tuen ja hoidon tarpeesta, helpottaa koko hyvinvointialueen työtä.

Kun ylläpidämme vanhusten toimintakykyä ja kognitiivisia taitoja, voimme lykätä laajemman hoivan tarvetta. Kaikilla ikääntyneillä kansalaisillamme on oikeus samoihin mahdollisuuksiin saada hyvää palvelua ja oikeaa hoitoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

terveydenhuoltolain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään terveydenhuoltolakiin (1326/2010) uusi 15 a § seuraavasti:

Lakialoite LA 21/2022 vp

15 a §

Seniorineuvolapalvelut

Hyvinvointialueen on järjestettävä neuvolapalveluita niille hyvinvointialueen asukkaille, jotka ovat jääneet vanhuuseläkkeelle eivätkä enää kuulu työterveyshuollon piiriin. Neuvolapalveluita on järjestettävä viimeistään, kun henkilö täyttää 70 vuotta.

Oikeus neuvolapalveluihin alkaa sinä kalenterivuonna, jona edellytykset palvelun saamiselle täyttyvät.

Neuvolapalveluihin kuuluvat:

- 1) neuvonta, terveystarkastus, palvelun tarpeen selvitys, ohjaus tutkimuksiin ja/tai hoitoon ja sen jälkeen seurantakäynnit yksilöllisten tarpeiden mukaan;
- 2) ikäihmisen fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistäminen sekä terveellisten elämäntapojen tukeminen;
- 3) ikäihmisen turvallisen kotiympäristön edistäminen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2023.

Lakialoite LA 21/2022 vp

Helsingissä 19.4.2022

Veronica Rehn-Kivi r
Pia Kauma kok
Hanna-Leena Mattila kesk
Bella Forsgrén vihr
Sofia Virta vihr
Jouni Ovaska kesk
Kim Berg sd
Riitta Mäkinen sd
Arto Pirttilahti kesk
Tuomas Kettunen kesk
Mikko Kinnunen kesk
Pasi Kivisaari kesk
Hanna Huttunen kesk
Hilkka Kemppe kesk
Eeva Kalli kesk
Petri Honkonen kesk
Juha Sipilä kesk
Markus Lohi kesk
Esko Kiviranta kesk
Hannu Hoskonen kesk
Anne-Mari Virolainen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ville Kaunisto kok
Sofia Vikman kok
Jaana Pelkonen kok
Janne Sankelo kok
Sari Multala kok
Heikki Autto kok
Kari Tolvanen kok
Markku Eestilä kok
Mats Löfström r
Sandra Bergqvist r
Eva Biaudet r
Merja Kyllönen vas
Satu Hassi vihr
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Päivi Räsänen kd
Pekka Aittakumpu kesk
Kaisa Juuso ps
Jukka Mäkyne ps
Jari Kinnunen kok
Sari Sarkomaa kok